

TUTKIMUSOSIO

Kaksi kolmesta uskoo omalla äänellä olevan merkitystä eduskuntavaalien lopputulokseen

Kaksi kolmesta (65 %) suomalaisesta uskoo, että hänen äänellään on merkitystä eduskuntavaalien lopputulokseen, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksesta. Noin neljännes (26 %) on epäuskoinen äänensä merkitykseen. Usko äänen antamisen tehoon on samaa tasoa kuin vastaavassa tutkimuksessa ennen edellisiä eduskuntavaaleja. Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista on vakuuttunut äänestämisen voimasta. Perussuomalaisten tukijoiden keskuudessa on kuitenkin keskimäärää enemmän epäuskoisia (37 %).

Usko oman äänen merkitykseen eduskuntavaalin lopputuloksen kannalta on erityisen voimakasta ikääntyneimpien väestöryhmien keskuudessa. Yli 60-vuotiaista kolme neljästä (75 %) ajattelee, että hänen äänellään on merkitystä. Myös nuorista, 18–30-vuotiaista, selvä enemmistö uskoo annetulla äänellä olevan tehoa (60 %). Keski-ikäisten, 41–50-vuotiaiden, joukossa on muita enemmän niitä, jotka ovat epäileväisiä.

Äänestämisen motivaatiopohjaa tunnusteleva väite ”eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa” saa taakseen yli puolet väestöstä (62 %). Eri mieltä on kolmannes (31 %). Tulos on täsmälleen sama kuin neljä vuotta aiemmin. Keskimäärää enemmän epäuskoa ilmenee keski-ikäisten, 41–50-vuotiaiden, keskuudessa (38 %). Puoluekannan mukaan etenkin perussuomalaisten tukijat (47 %) torjuvat sen, että eduskuntavaalit tarjoaisivat äänestäjille todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa.

Vain neljännes (25 %) äänestäjistä ajattelee, että asiat hoituvat maassa kohtuullisen hyvin ilman heidän ääntään eduskuntavaaleissa. Selvä enemmistö (64 %) torjuu ajatuksen, että heidän ääntään ei tarvittaisi. Keski-ikäiset, 41–50-vuotiaat, ajattelevat muita useammin, että ei ole tarvis äänestää eduskuntavaaleissa, koska asiat hoituvat muutenkin (35 %).

Jotta vaaleissa kannattaisi äänestää, puolueilla tulisi nähdä jokin rooli yhteiskunnan kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Tähän liittyvä väittämä tunnusteli näkemyksiä puolueiden vastuusta. Väite ”puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita” pikemminkin torjutaan (47 %) kuin hyväksytään (42 %). Kansalaisten luottamus puolueisiin on kuitenkin tällä mittarilla lisääntynyt (38 % → 42 %).

Käsityksiä vaaleihin osallistumisen mielekkyydestä lähestyttiin myös väitteellä ”puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen”. Ehdotus saa taakseen kaksi kolmesta (65 %).

Vain viidennes (21 %) torjuu ajatuksen. Nuiva suhtautuminen ”blokkivaaleihin” on hieman lisääntynyt aiemmasta (17 % → 21 %). Tietoa tavoitellusta hallituspohjasta toivovat muita pontevammin perussuomalaisten (77 %) ja SDP:n (71 %) tukijat.

Enemmistölle sopivan puolueen valinta ei ole vaikeata

Noin kaksi viidesosaa (39 %) äänestäjistä arvioi, että heidän on vaikea löytää itselleen sopiva ehdokas eduskuntavaaleissa. Enemmistö (52 %) kiistää sen, että ehdokasvalinta tuottaisi tuskia. Aiempaa useampi kieltää sopivan ehdokkaan valitsemisen olevan hankalaa. Etenkin nuoret, 18–30-vuotiaat, vähemmän koulutetut, työntekijät ja työttömät tuskailevat ehdokasvalinnan kanssa.

Puolueen valinta eduskuntavaaleissa näyttäytyy tämän kyselyn lukujen valossa helpompana kuin ehdokkaan valitseminen. Alle kolmannes (30 %) yhtyy väittämään ”minun on vaikeata löytää sopivaa puoluetta eduskuntavaaleissa”. Lähes kaksi kolmesta (64 %) torjuu väittämän ja pitää puoluevalintaa pikemminkin helppona. Puolueen valinta näyttäisi olevan helpompi asia kuin neljä vuotta sitten. Aiempaa suurempi osa mitätöi sen, että puolueen valinta olisi vaikeata (59 % → 64 %).

Nuoret, työntekijät, vähemmän koulutetut ja pienituloiset kipuilevat ehdokasvalinnan lisäksi myös puoluevalinnan kanssa. Puoluekannan mukaan etenkin kokoomuksen ja vasemmistoliiton tukijat kokevat sopivan puolueen löytämisen vaivattomaksi. Keskustan kannattajien joukossa on paljon niitä, jotka tuntevat epävarmuutta sopivan puolueen löytämisessä.

Enemmistö kyselyn vastaajista kokee, että heillä on vakiintunut puoluekanta (61 %). Noin kolmannes (32 %) on päinvastaista mieltä. Ikätekijä näyttäytyy siten, että puoluekannaltaan vakiintuneimpia ovat 51–60-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat. Merkillepantavaa on silti se, että nuorimmista, 18–30-vuotiaista, selvä enemmistö arvioi puoluekannan olevan vakiintunut. Ikäluokista eniten vakiintumattomia löytyy 31–40-vuotiaiden keskuudesta (43 %).

Äänestäjien liikkuvuutta selvitettiin väittämällä ”äänestän eduskuntavaaleissa vaihtelevasti eri puolueiden ehdokkaita”. Tällaisia liikkuvia äänestäjiä löytyy kolmanneksen verran (32 %). Selvä enemmistö (60 %) kiistää sen, että äänestäisivät vaaleissa eri puolueita vaihtelevasti. Liikkuvaan äänestämiseen taipuvaisia on muita enemmän keskustan (33 %) ja pienpuolueiden tukijoiden parista (44 %). Puoluekannastaan epätietoisista selvä enemmistö sanoo äänestävänsä eduskuntavaaleissa eri puolueita ailahtelevasti.

Suomessa on väläytetty mahdollisuutta siirtyä eduskuntavaaleissa vaalitapaan, jossa äänestäjä voisi äänestää vain puoluetta eikä ehdokkaan valinta olisi pakollista. Tässä puolueääni tulisi listalle ja ehdokkaiden läpimenojärjestys määräytyisi edelleen henkilökohtaisten äänten perusteella. Tällainen vaalitavan muutos ei kuitenkaan saa kansalaisten enemmistön tukea. Enemmistö torjuu teesin ”äänestämiseni helpottuisi, jos voisin äänestää eduskuntavaaleissa vain puoluetta, eikä ehdokkaan valinta olisi pakollista” (53 %). Kolmannes (33 %) kannattaa vaalitavan muuttamista. Merkillepantavaa on kuitenkin se, että enemmistö äänestämisestä epävarmoista tukee ehdotusta (53 %).

Lähes yhdeksän kymmenestä (87 %) yhtyy väitteeseen ”valitsen eduskuntavaaleissa puolueen ja ehdokkaan minulle tärkeiden asiakysymysten perusteella”. Kansalaiset ovat niin yksimielisiä, ettei väestöryhmittäisille eroille jää juurikaan sijaa.

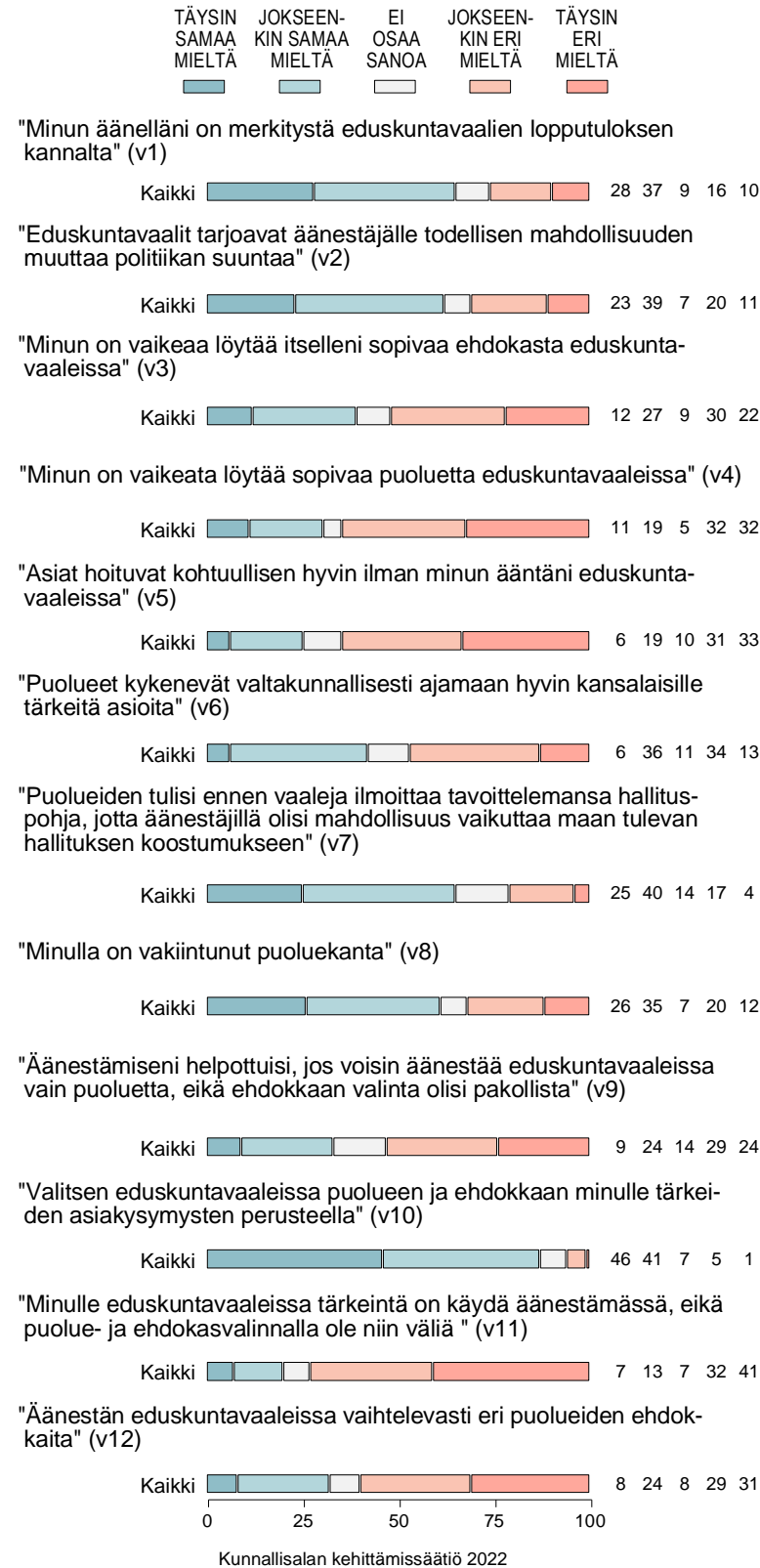
Tutkimuksen toteutus

Kunnallissalan kehittämissäätiön tuoreimmassa Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten näkemyksiä vaaleista, äänestämisestä ja puolueista. Tutkimuksessa äänestysikäisille esitettiin äänestämistä koskevia väittämiä, joihin heidän tuli ottaa kantaa puolesta tai vastaan. Väittämät sivusivat mobilisaatioon keskeisesti vaikuttavia tekijöitä, kuten tunnetta annetun äänen merkityksestä ja puolue- ja ehdokasvalinnan helppoutta.

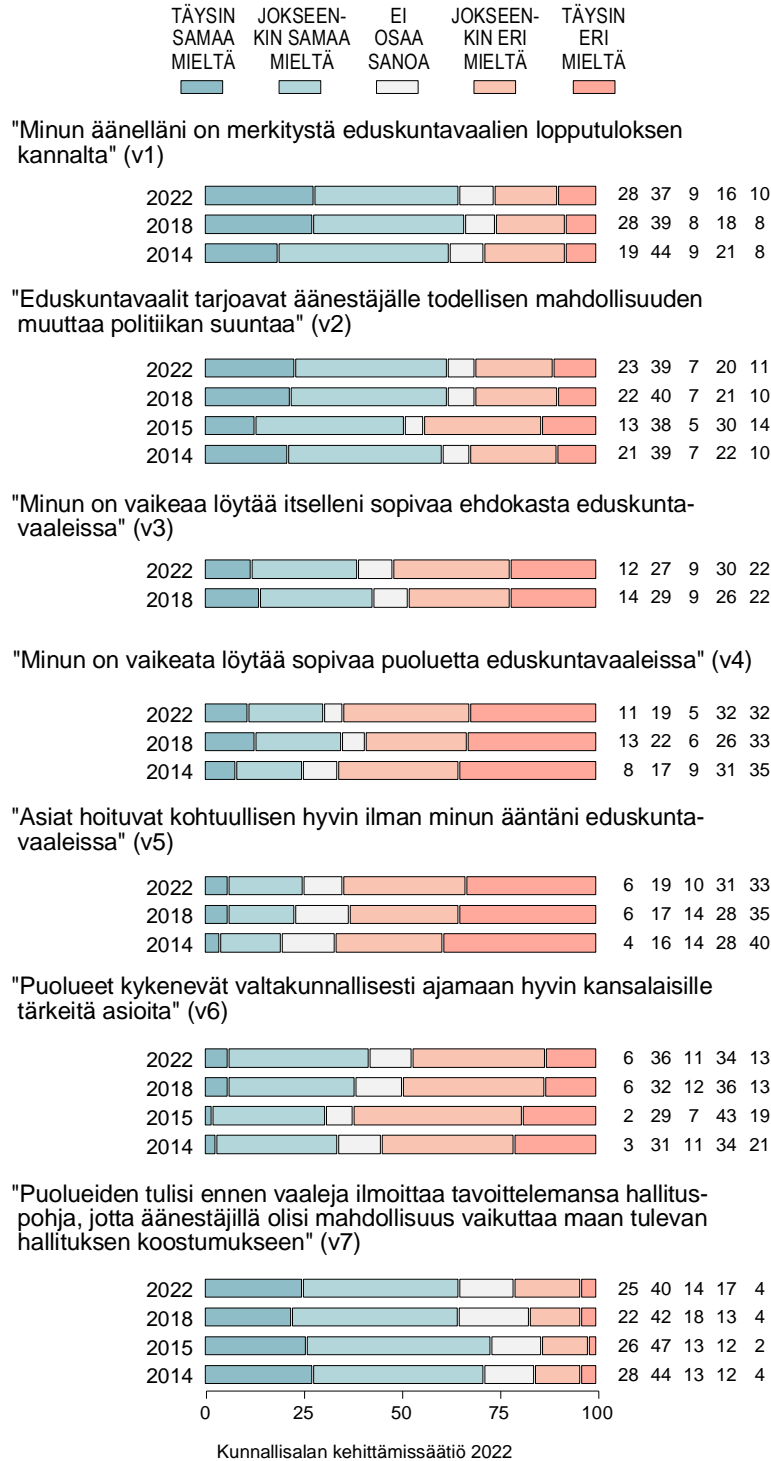
KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar Public. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 2.-7.12.2022. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.029. Vastaajat edustavat maamme 18–79-vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

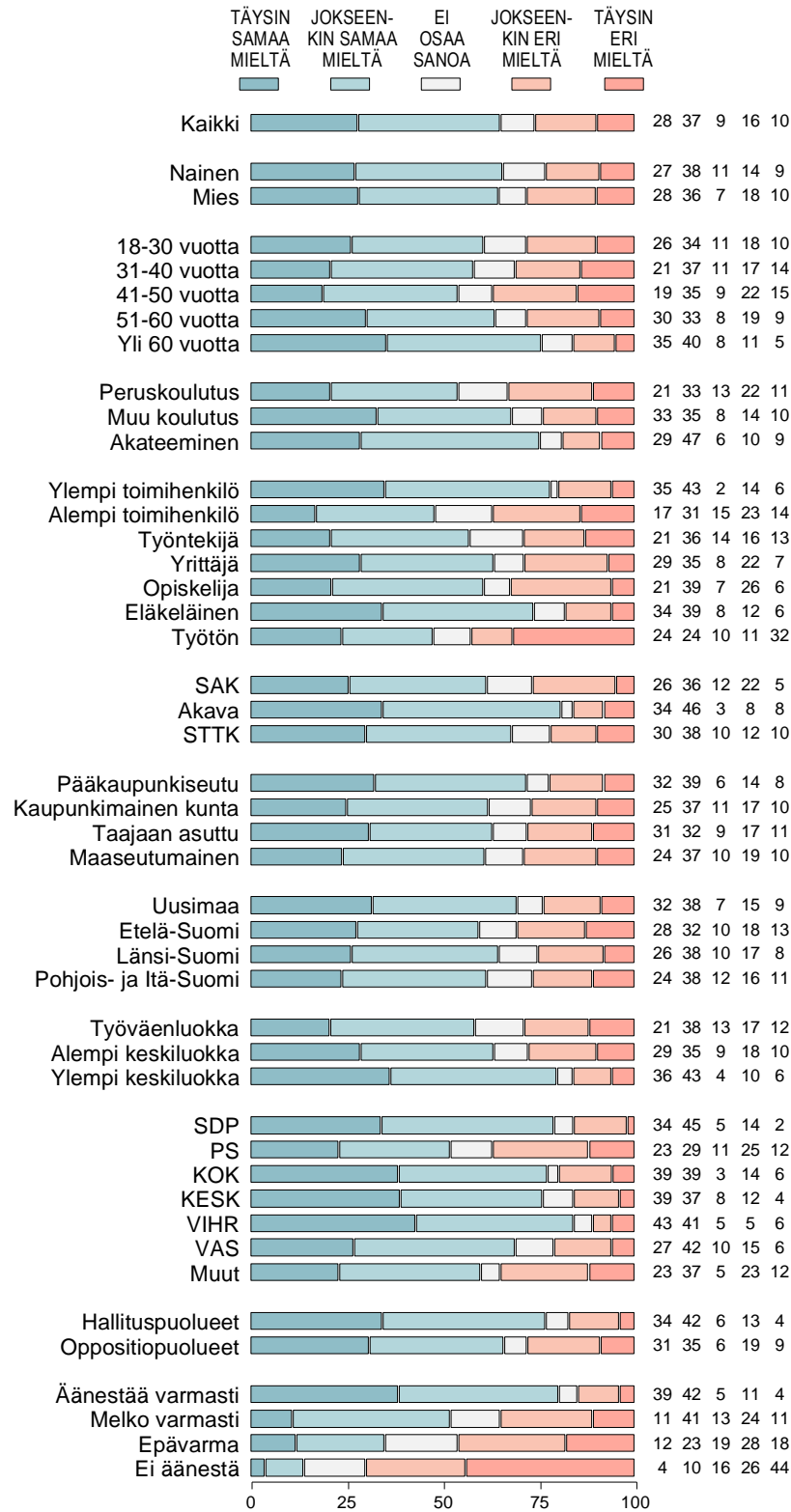
Kuvio 2. SUHTAUTUMINEN ÄÄNESTÄMISTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

Kuvio 2t. SUHTAUTUMINEN ÄÄNESTÄMISTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN 2014 - 2022 (mittauksille yhteiset väittämät, %).

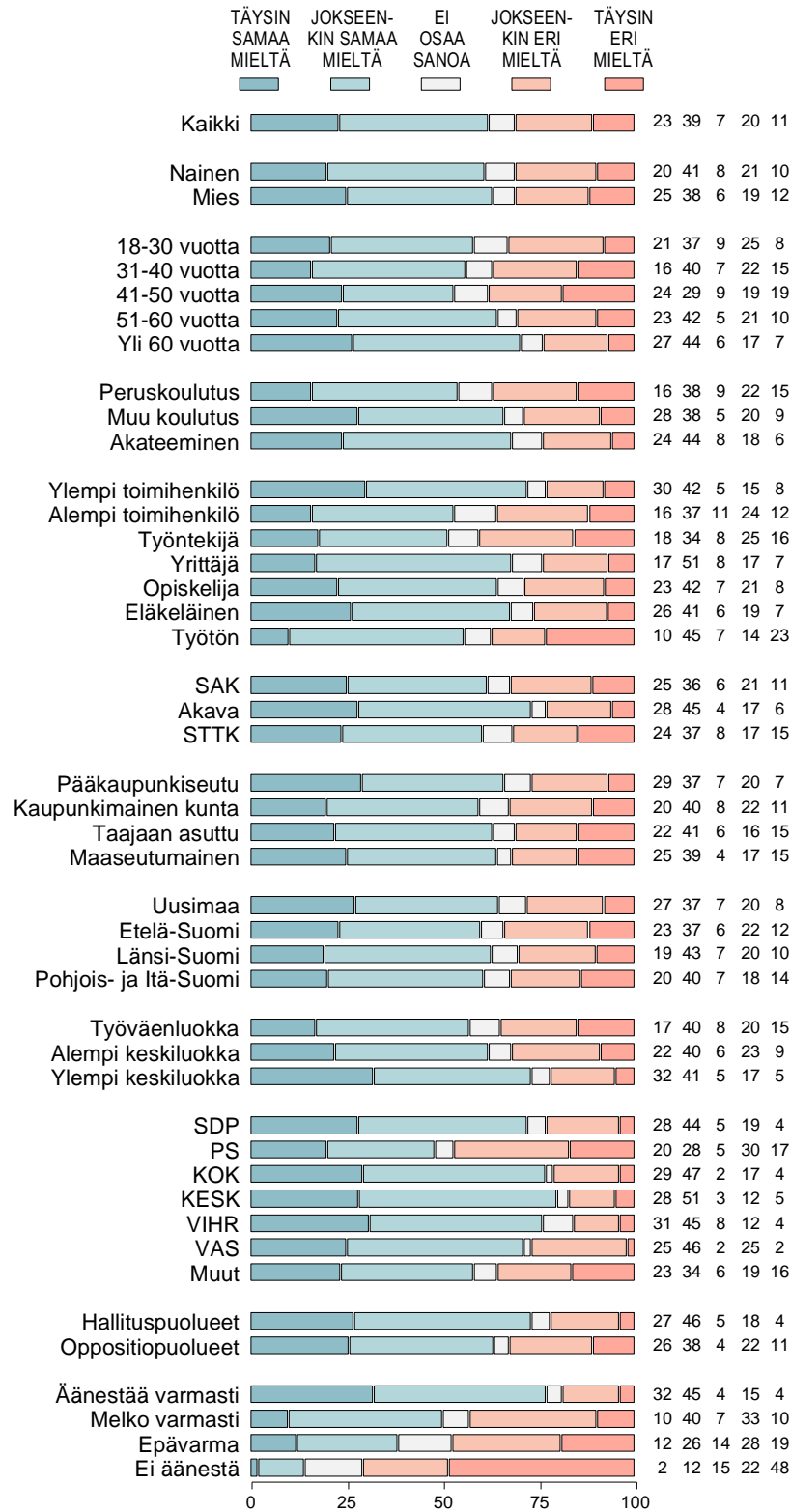

Kuvio 2-1. "Minun äänelläni on merkitystä eduskuntavaalien lopputuloksen kannalta" (%).

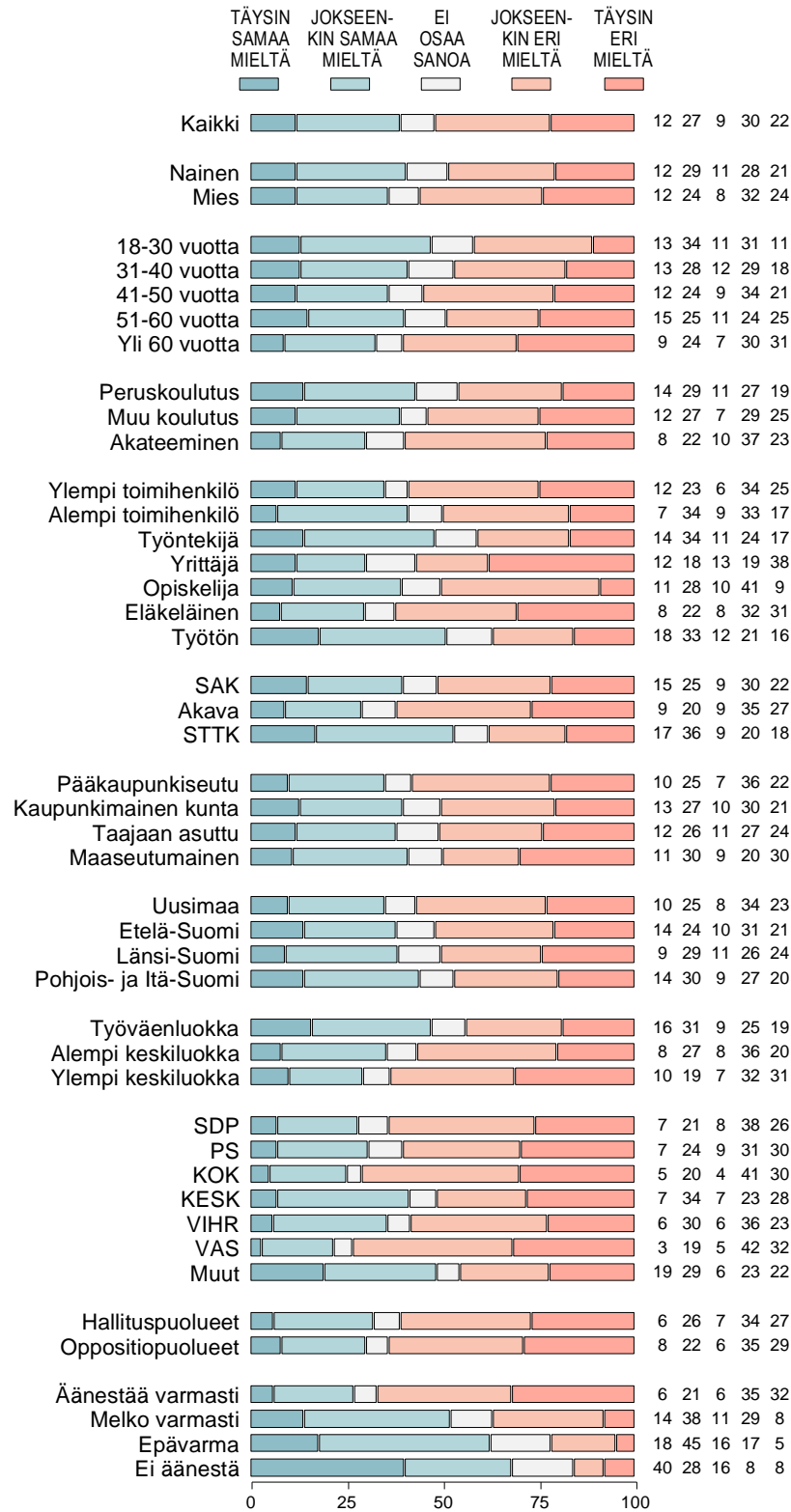
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-2. "Eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa" (%).

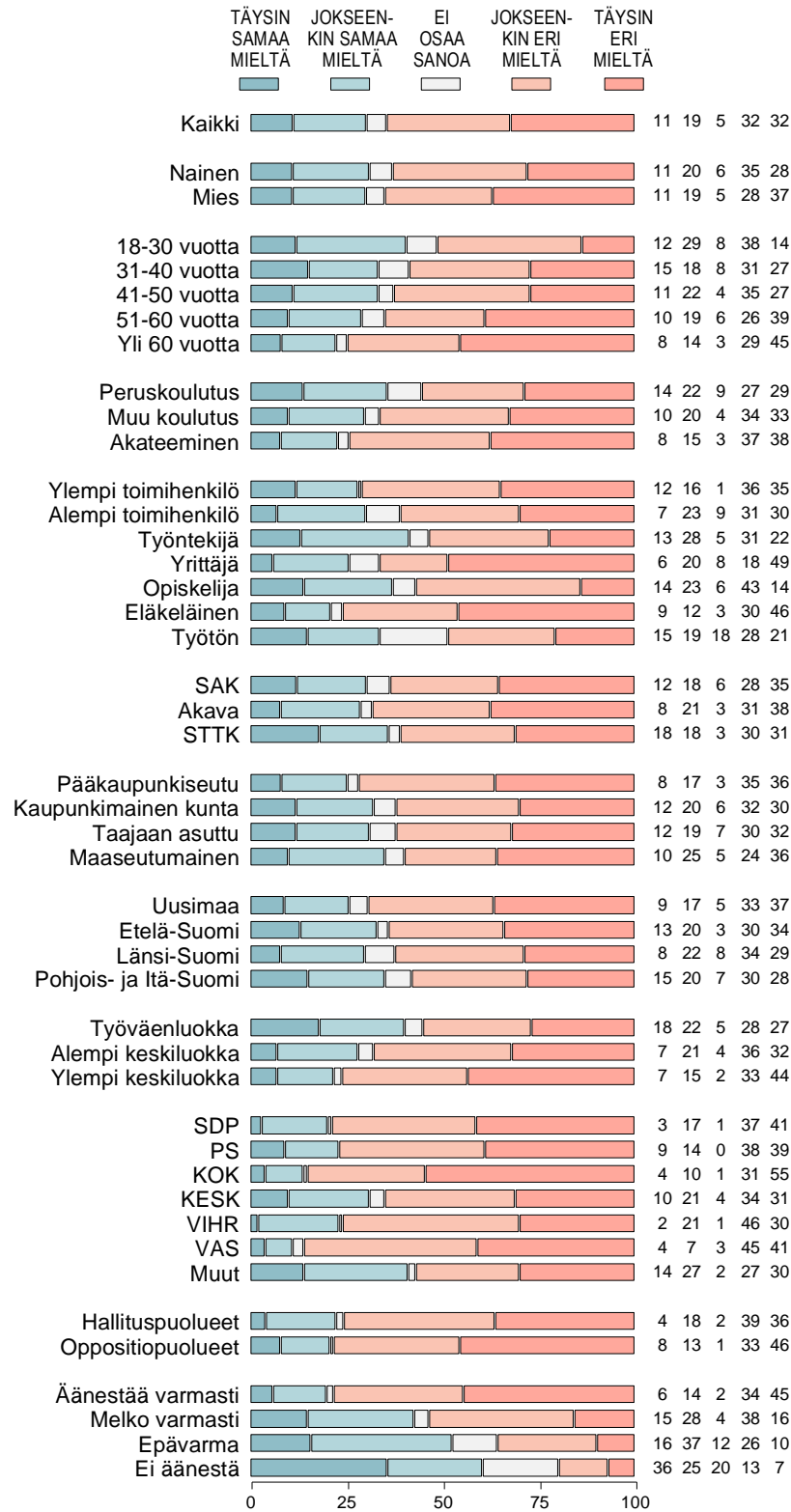
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-3. "Minun on vaikeaa löytää itselleni sopivaa ehdokasta eduskuntavaaleissa" (%).

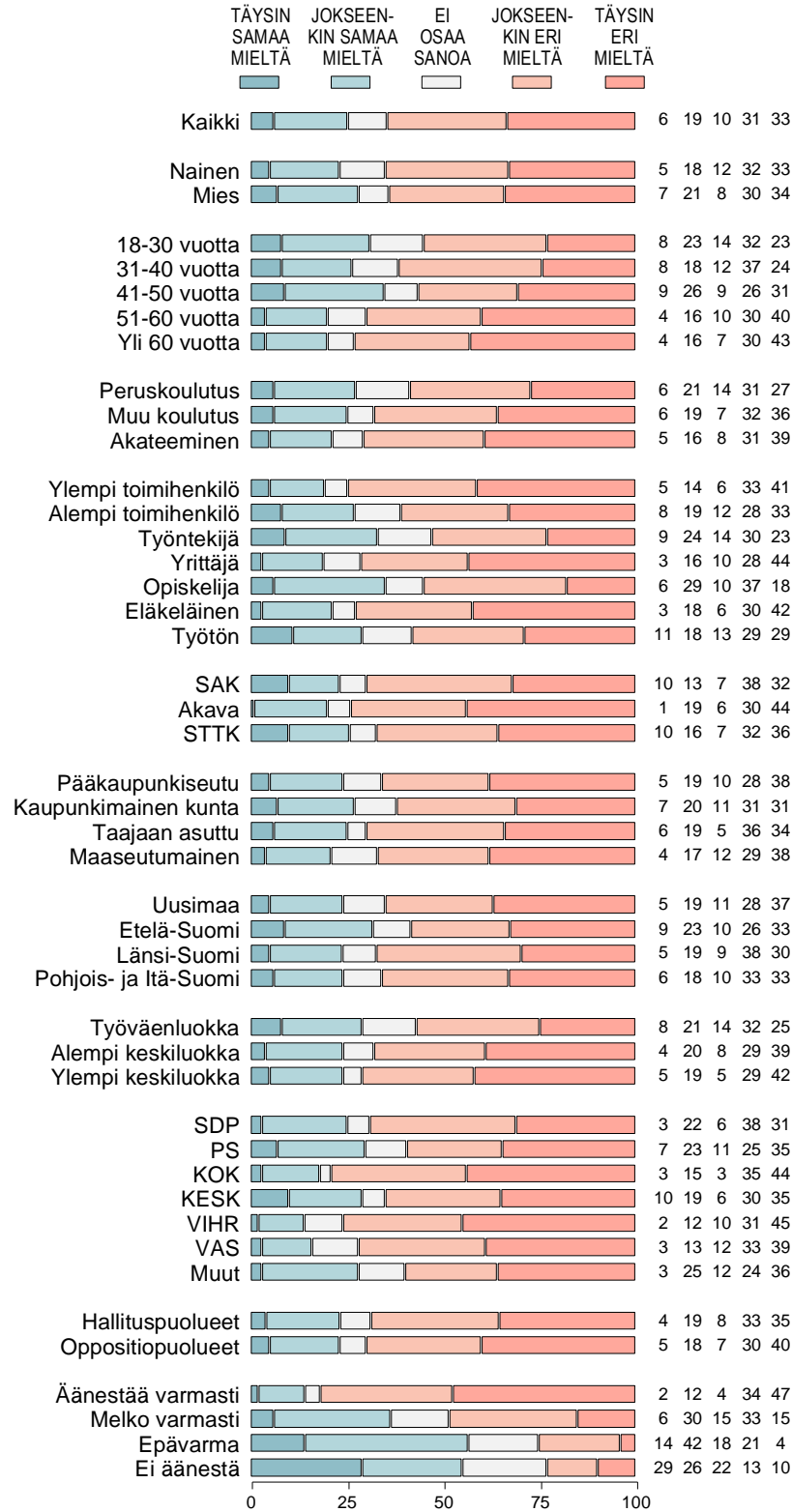
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-4. "Minun on vaikeata löytää sopivaa puoluetta eduskuntavaaleissa" (%).

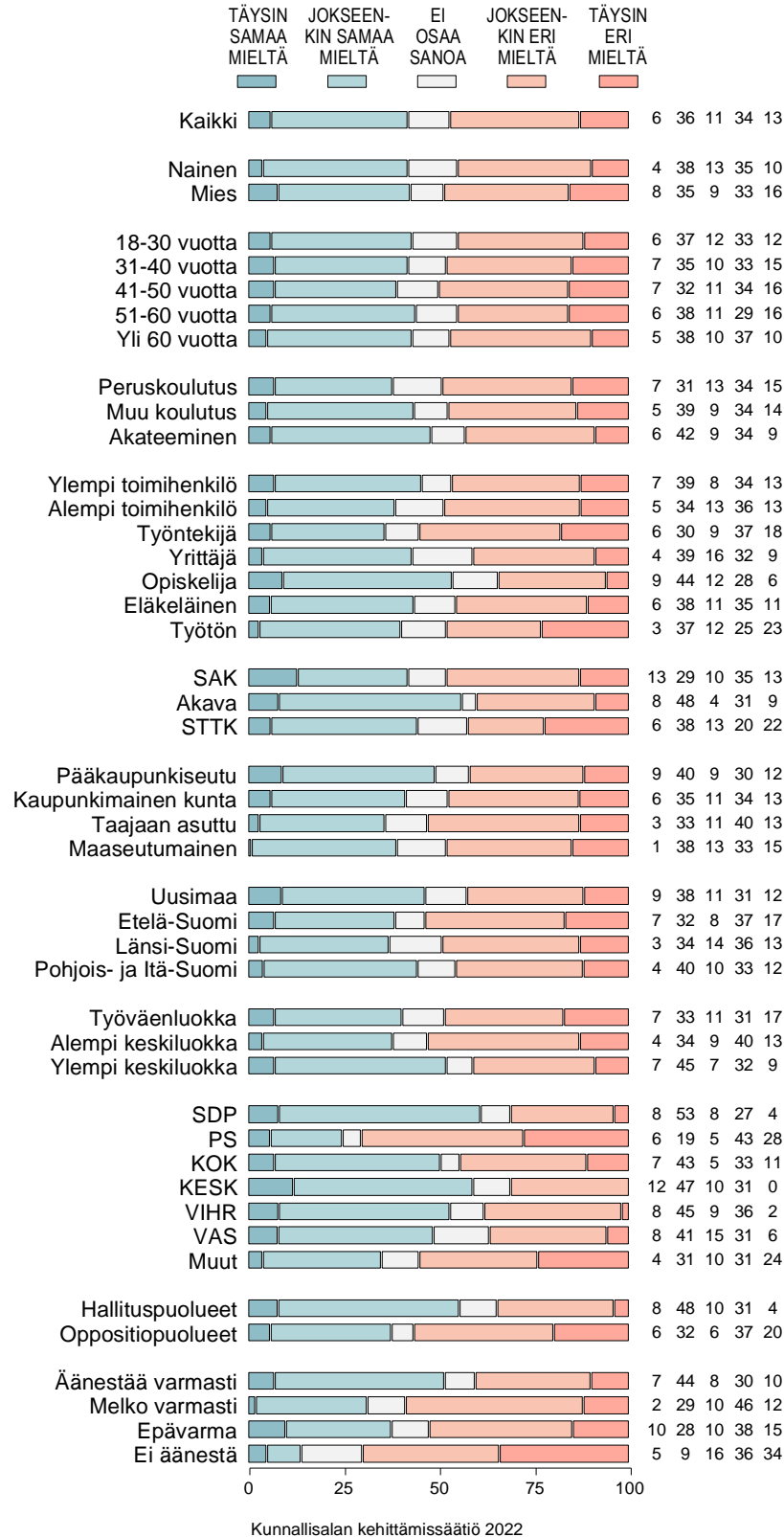
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-5. "Asiat hoituvat kohtuullisen hyvin ilman minun ääntäni eduskuntavaaleissa" (%).

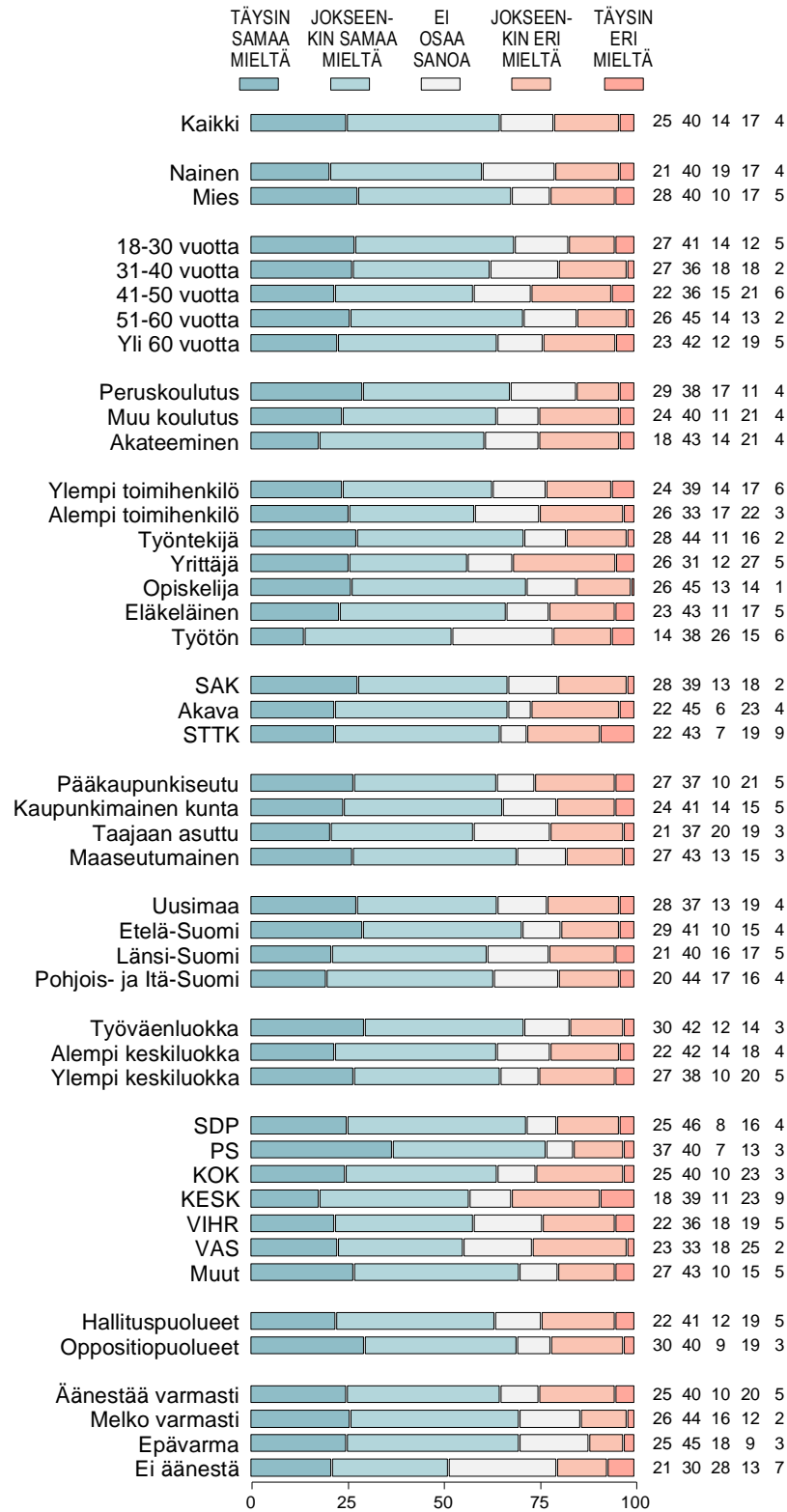

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-6. "Puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita" (%).

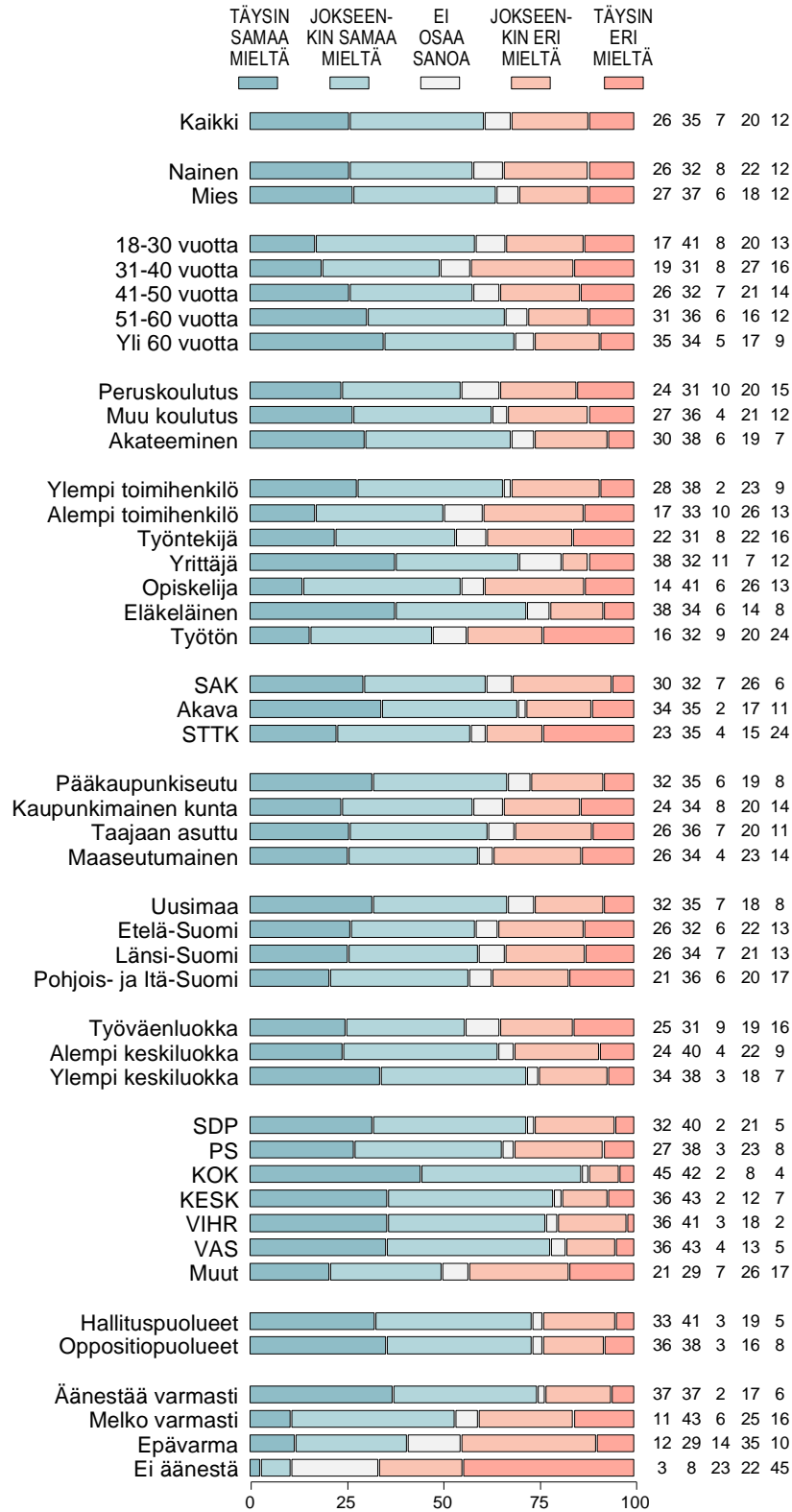

Kuvio 2-7. "Puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen" (%).

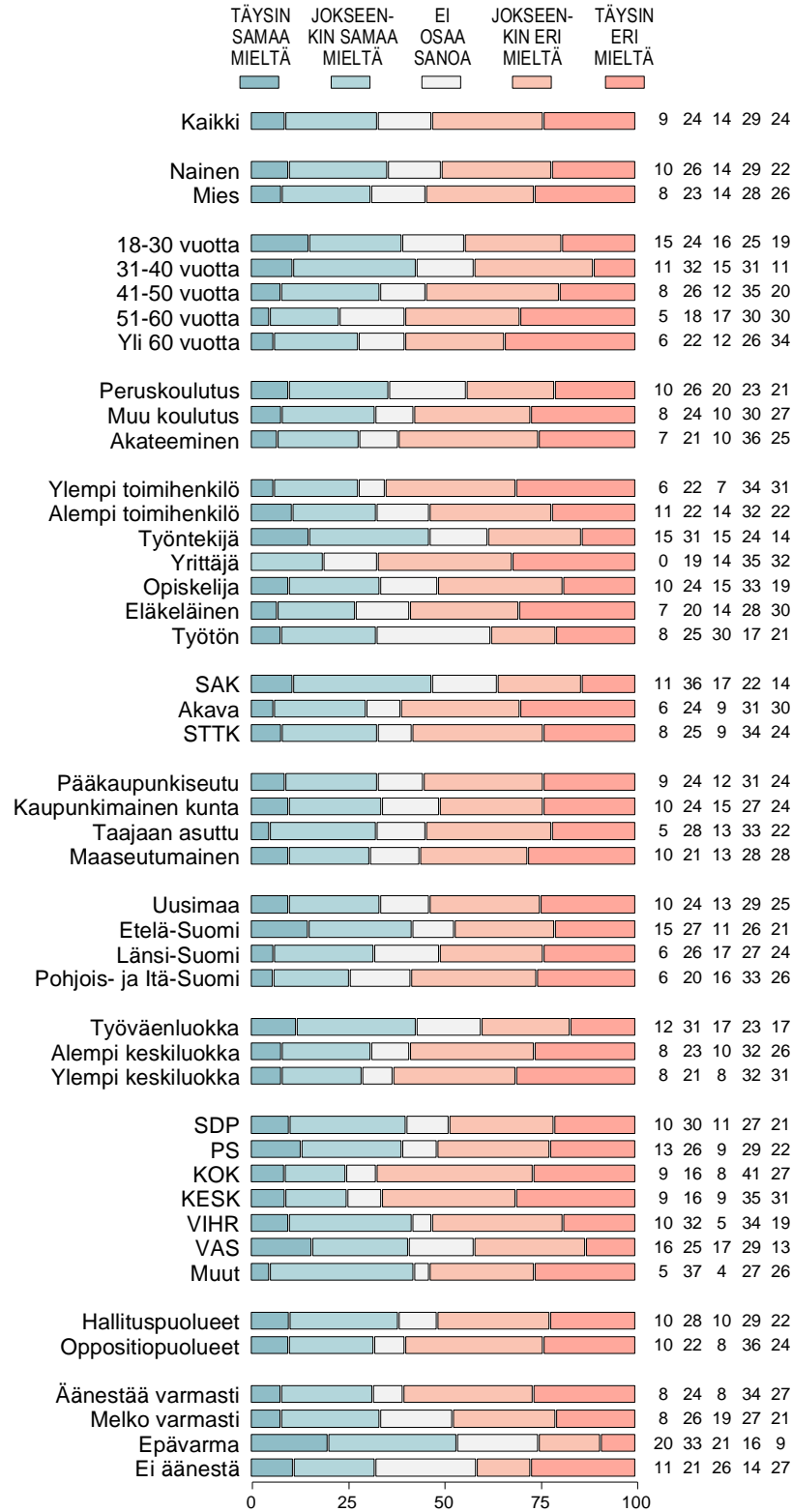
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-8. "Minulla on vakiintunut puoluekanta" (%).

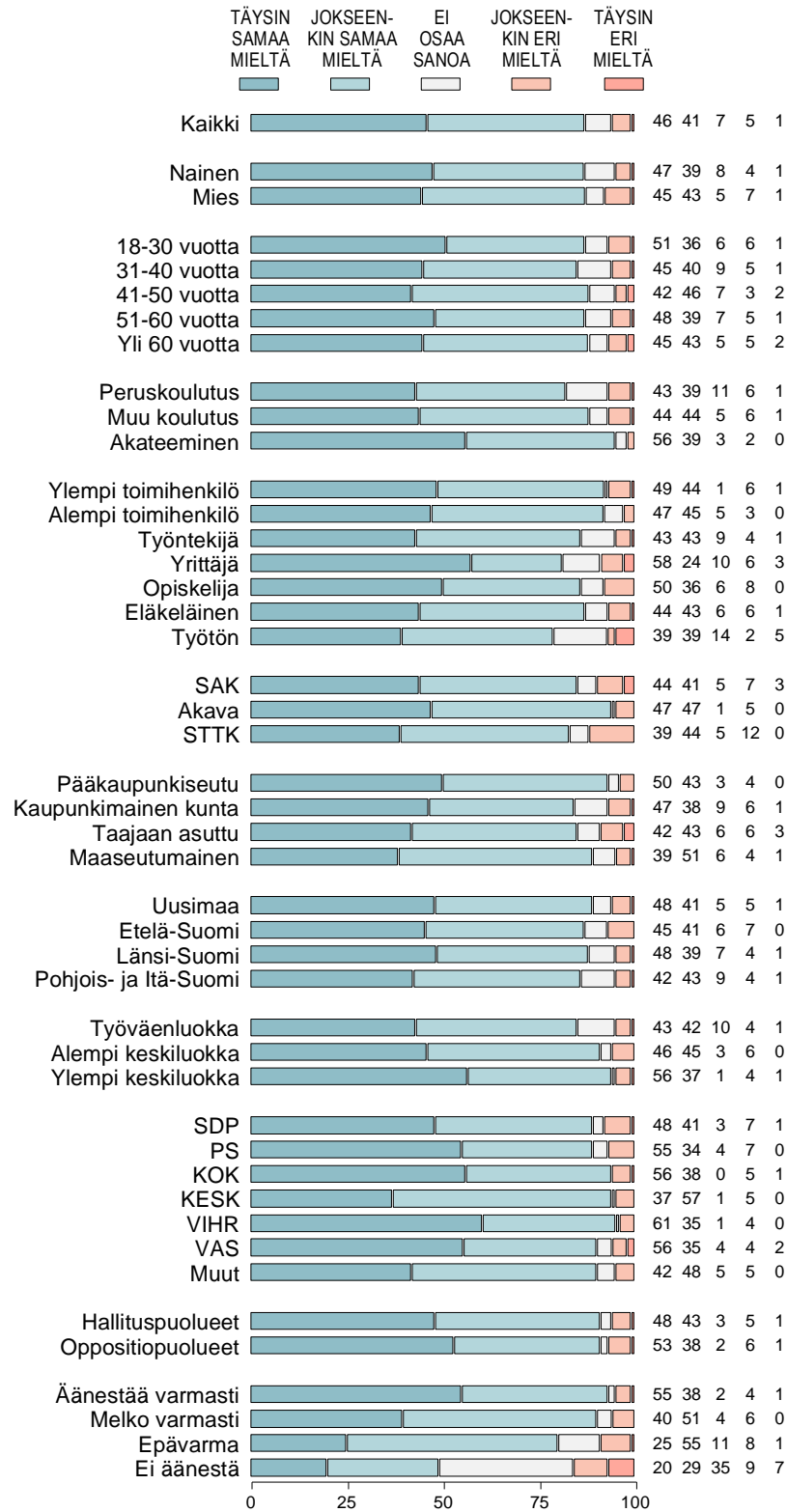
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-9. "Äänestämiseni helpottuisi, jos voisin äänestää eduskunta-vaaleissa vain puoluetta, eikä ehdokkaan valinta olisi pakollista" (%).

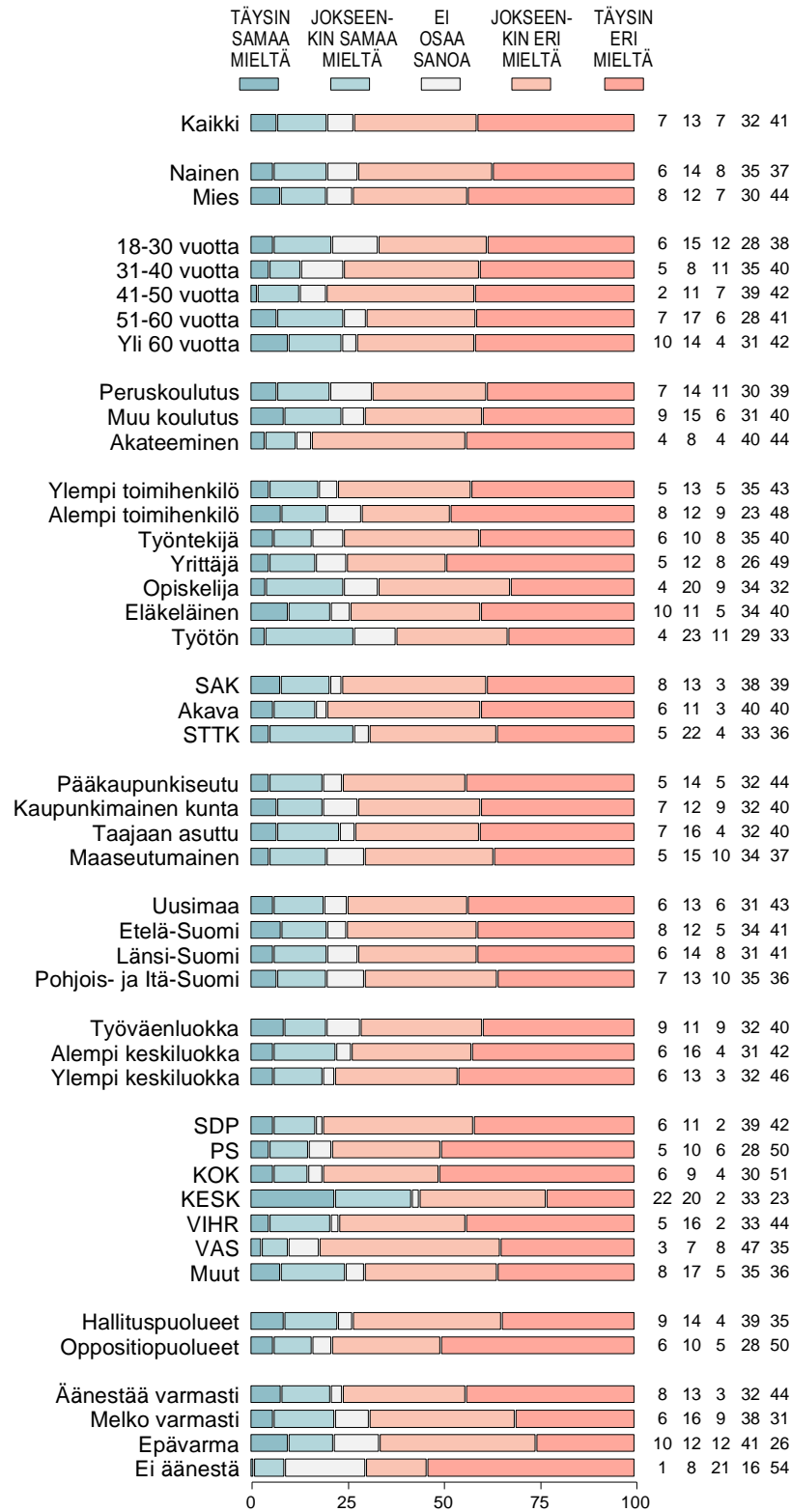
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-10. "Valitsen eduskuntavaaleissa puolueen ja ehdokkaan minulle tärkeiden asiakysymysten perusteella" (%).

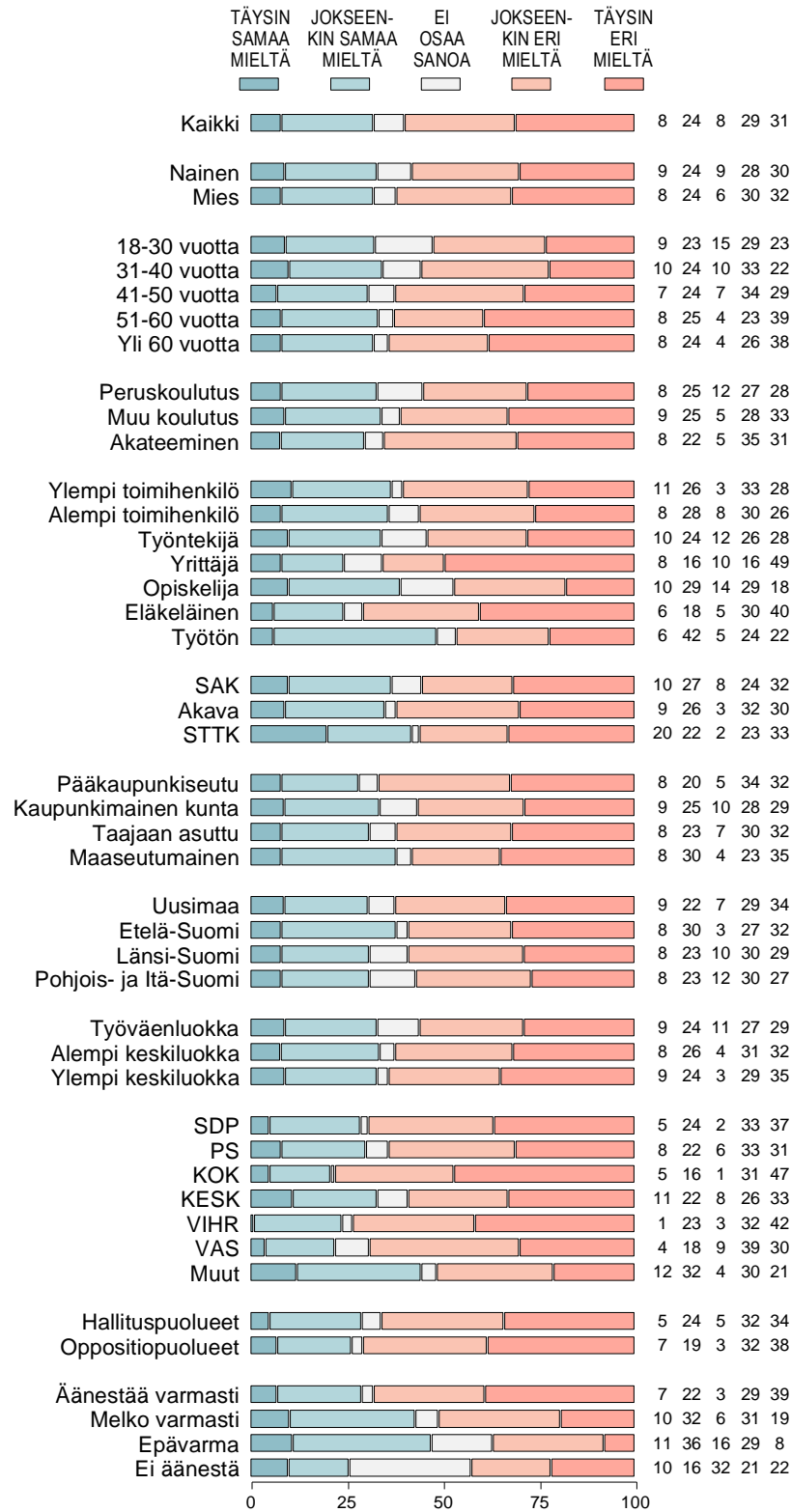
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-11. "Minulle eduskuntavaaleissa tärkeintä on käydä äänestämässä, eikä puolue- ja ehdokasvalinnalla ole niin väliä" (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022

Kuvio 2-12. "Äänestän eduskuntavaaleissa vaihtelevasti eri puolueiden ehdokkaita" (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2022